

S T E N O G R A M A

ședinței Biroului Politic al CC al PMR din zilele de
30-31 martie 1964.

30 martie 1964

La ședință au participat tovarășii : Gheorghe Gheorghiu-Dej
Gheorghe Apostol, Emil Bodnăraș, Petre Borilă, Nicolae Ceaușescu,
Chivu Stoica, Alexandru Drăghici, Ion Gh.Maurer, Alexandru Mo-
ghioroș, Alexandru Bîrlădeanu, Dumitru Coliu, Leonte Răutu, Le-
ontin Sălăjan și Stefan Voitec.

Au fost invitați tovarășii Dalea Mihail, Gh.Gaston Marin
și Corneliu Mănescu.

Sedința a început la orele 11,30.

Tov. L. Răutu :

(Dă citire scrisorii Comitetului Central al PCUS, adresată
Comitetului Central al PMR, ca răspuns la scrisoarea sa din
25 martie 1964).

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej :

În convorbirea cu ambasadorul Uniunii Sovietice am ținut
să reîmprospătez poziția partidului nostru, așa cum rezultă ea
din articolul semnat de tov. Maurer în revista "Problemele păcii
și socialismului", care este poziția oficială a partidului no-
stru și care rezultă nu numai din acest articol dar și din alte
declarații privind problemele fundamentale ale divergențelor cu
PC Chinez, unde noi avem păreri diferite în ce privește chestiu-
nea polemicii și de aci și încercarea noastră de a căuta căi de
încetare a acestei polemici. Considerăm că trebuie dusă cu și
mai mare perseverență lupta, pentru că perspectiva este ascuțirea
polemicii.

Nu văd ce s-ar mai putea spune nou în această polemică.
Este adevărat că a fost un citat din Lenin și zece înjurături;
li s-a spus și revizionisti moderni, și trădători; li s-a spus că
aduc apă la moara imperialismului, că/sînt troțkiștii vremurilor
noi, că sînt aventurieri. Nu s-ar putea spune altceva decît a
se repeta cele spuse.

Tov. E. Bodnăraș :

Acum ce este de făcut ?! Poate trebuie să-i informăm pe chinezi că am primit răspunsul sovieticilor.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej :

Nu. Trebuie să așteptăm.

Tov. E. Bodnăraș :

Dacă așteptăm ei publică materialele plenarei.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej :

Dar noi nu putem opri lucrul acesta. Nu sîntem niște pompieri internaționali.

Trebuie să atrag atenția aici că chinezii nu au primit la nivel corespunzător pe ambasadorul nostru; el a fost trimis la șeful Secției Externe a partidului. Acesta într-adevăr a spus că îl primește din înputernicirea specială a conducerii partidului și va face să ajungă scrisoarea în mîinile conducerii Partidului Comunist Chinez și că ea va fi examinată cu toată atenția.

Noi nu ne formalizăm, nu facem din asta o chestiune de prestigiu. Lucrul acesta l-am spus și consilierului chinez. I-am spus că noi nu sîntem din aceia care ne șifonăm; important este să avem un răspuns.

Tov. N. Ceaușescu :

Ei nu au răspuns nici la scrisoarea sovieticilor din 7 martie, în care sovieticii făceau trei propuneri concrete.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej :

Sigur, din punct de vedere formal aceștia pot spune așa : Dar ce, ne puneți unghia în gît ? Oare nu i-am rugat pe tovarășii sovietici în discuția de la Moscova : Hai să ne adresăm celorlalte partide comuniste și muncitorești să înceteze polemica și partea sovietică nu a fost de acord, formalizîndu-se că nu se poate amesteca în treburile interne ale celorlalte partide?! Acum lucrul acesta îi doare și spun ca chinezii să înceteze polemica.

Tov. Maurer în două - trei rînduri a intervenit și a spus că acțiunea aceasta este determinată de voința și hotărîrea noastră, potrivit cu conștiința noastră. Adică noi facem asta fără să fim împinși de cineva. Pentru că într-adevăr se bănuia că sîntem puși de Hrușciiov.

Sovieticii au scăpat un moment foarte prilenic. Ce lipsă de suplețe ! Ce rigiditate ! Dacă aş fi fost în locul lui Suslov şi a tovarăşilor care discutau cu chinezii, făcînd abstracţie de ieşirile acestora, aş fi reţinut numai momentele acelea care puteau să-i apropie pe chinezi de poziţia noastră; cînd au cerut : hai să ne adresăm şi celorlalţi să înceteze polemica, chinezii au spus că dacă încetează polemica vom fi siguri. Pentru că altfel, spuneau chinezii, în timp ce voi veţi tăcea, veţi acţiona prin intermediul celorlalţi. Dar Suslov a spus că dacă admitem ce spun chinezii atunci înseamnă că confirmăm ceea ce spun ei. Si ei au spus : Nu, nu ne vom prinde de coada aceasta chineză ! Si atunci au spus : Nu, noi nu ne amestecăm în treburile interne ale altor partide.

Văzînd aceasta chinezii au spus : Pajalusta, poftiţi, nu vreţi, bine ! Si au pus capăt discuţiilor, care s-au terminat "într-o atmosferă frăţească şi cordială". La urmă s-a dat şi un banchet.

Tov. N. Ceauşescu :

Se vede treaba că sovieticilor nu le-a convenit, pentru că asta însemna să oprească şi ^{ei} publicarea şi şi-au spus : Dacă ne adresăm de ce am mai publica scrisoarea ? Să lăsăm mai bine să acţioneze scrisoarea.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej :

Din păcate asta este.

Tov. N. Ceauşescu :

După aceea şi-au dat seama că scrisoarea n-a avut mare influenţă.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej :

Chinezii spun : Nu noi am deschis polemica, noi i-am sfătuit pe tovarăşii sovietici, le-am spus că nu este bine, că aceasta amărăşte pe prieteni şi bucură pe duşmani, că nu trebuie să înceapă cu polemica publică la congresele partidelor şi n-am fost ascultaţi, am fost criticaţi, a început polemica publică, spunîndu-se că aceasta este singura cale justă, marxist-leninistă de rezolvare a diferendelor. Si acum nu mai este marxist-leninistă, acum se renunţă la ea ? Ce s-a întîmplat oare; cînd am avut dreptate, atunci sau astăzi ?!

+

- 4 -

Se pricep să examineze logic anumite lucruri, dar în același timp se pricep să încurce logica. Pentru că dacă priviți toată discuția cu ei, mergeau tovarășii noștri pînă la un punct și deodată făceau o piruetă și ziceau : Dar, să vedeți ... și întorceau lucrurile, și începeau să le privească din alt unghi, arătînd ce ar însemna cutare sau cutare. Așa a mers pînă la sfîrșit, pentru ca la urmă să spună ce veți auzi.

A spune totuși că delegația noastră nu a avut anumite efecte asupra chinezilor ar fi o greșeală. Sigur cine a crezut că chinezii o să spună că se predau, spunînd că sîntem cei mai ai dracului din mișcarea comunistă și muncitorească, ar fi o copilărie, după ce alții au stricat lucrurile cum le-au stricat, le-au înveninat în gradul în care le-au înveninat - păreau pur și simplu niște oameni opăriți, nă alta. Imi povestea Chivu Stoica că Pîn Cijen cînd vorbea uneori țipa.

Aș ruga tovarășii să nu ne luăm note în timpul lecturii stenogramei. De altfel ar fi fost suficient un raport al tovarășilor care au fost acolo. Să nu comentăm lucrurile acestea, să avem grijă să nu discutăm în afara cadrului organizatoric, pentru că nu este bine să se scape în afară lucrurile, pentru că ele ar putea învenina mai mult atmosfera. Dacă unele afirmații ar fi la îndemîna celorlalte partide, ele ar putea fi folosite ca un instrument în polemica care se duce.

Eu am glumit, spunînd că dacă aude nevasta, dar am atras atenția de mai multe ori că acasă nu avem voie să vorbim. Acestea nu sînt probleme care se pot discuta în cercul de familie sau de prieteni. Ar fi o situație care ar putea să dea lucruri neplăcute. Nu pentru că tovarășii ar vorbi, pentru că dacă cineva m-ar întreba acum dacă am vreun indiciu că se pălăvrăgește, nu am nici un indiciu, dar atrag atenția să nu facem lucrul acesta. Este mai bine.

Să știți că sîntem un vînat foarte scump acum. Eu nu am să spun altceva decît ceea ce în mod oficial exprișă Biroul nostru Politic ca organ. Dacă am să spun vreo părere care iese cu ceva în afară, în funcția pe care o am, n-am să spun decît ca o tatonare a poziției celuilalt, nicidecum ca o părere care să angajeze organul.

În împrejurările de astăzi, dată fiind gravitatea situației, trebuie să manifestăm o mare seriozitate și să apărăm

discuțiile noastre intime de aici. Aceasta este o sarcină de cea mai mare importanță.

Sigur, și la Comitetul Central cînd le vom discuta, de asemenea, va trebui să atragem atenția. Acolo într-adevăr este un cadru mai larg și din păcate s-au mai auzit unele lucruri. Iugoslavul, după cîte am băgat de seamă, are ceva relații. Cînd i-am adus la cunoștință intervenția noastră pe lîngă partidele frățești, dînsul într-o convorbire a spus : Ah, ați prelucrat în fața organizațiilor de bază. Se vede că are legături pe undeva. Nu mai vorbesc de reprezentanții celorlalte țări socialiste, care de asemenea manifestă un interes extraordinar. Vă puteți da seama și din notele care vin pe linia Ministerului de Externe ce asaltăți sînt diplomații noștri. Reprezentanții oficiilor diplomatice nu sînt decît niște antene ale partidului și statului respectiv. A discuta cu ei, a-i convinge să te sprijine, ar fi copilăresc. Trebuie să avem și în exterior o atenție deosebită. Să nu se vorbească decît strictul necesar, nu mai mult, și în direcția în care dorim. Putem să ne stricăm relațiile dar putem să ne creăm și condiții bune.

Sigur acum tendința generală va fi aceasta că : vați dus, a fost o acțiune interesantă, v-ați încumetat, dar mare lucru n-a ieșit de aici. Inșăși faptul că a încetat polemica timp de o lună de zile este o dovadă că atunci cînd se manifestă bunăvoință se poate obține ceva. Ce vină avem noi dacă în "Problemele păcii și socialismului" în timpul convorbirilor de la Pekin se tipăreau teze antichineze ? Veneau chinezii și ne spuneau : voi într-adevăr credeți că a încetat polemica ?

Sigur nici noi nu putem opri. Fiecare partid frățesc este suveran, procedează cum crede de cuviință, nu-i putem obliga să acționeze cum acționăm noi. Dar atunci, să ne lase în pace, să nu-și permită aprecieri nepotrivite. Va trebui să-i punem la punct. Să nu-i ascultăm numai și să zîmbim diplomaticește, să le dăm și un răspuns, pentru ca să-i facem să se apere.

Cred că putem începe.

(Tov. Păcuraru Andrei dă citire stenogramei convorbirilor delegației Partidului Muncitoresc Român cu delegația Partidului Comunist Chinez).

Comentarii în timpul lecturii :

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej :

(În legătură cu neamăstecul în treburile interne ...)

Asta arată pe deplin ce posibilități sînt, atunci cînd este bunăvoință, chiar cînd există divergențe.

(În legătură cu discursul lui Rusk)

Foarte bine ales. Chinezii au ciulit bine urechile aici. Nu i-au lăsat indiferenți această cuvîntare și aprecierile lui Rusk.

.....

Iată de ce nu le este ușor nici chinezilor să dea cu piciorul.

.....

Adică sînt divergențe, dar noi putem să le discutăm, să le dezbatem, nu așa țipînd și înjurîndu-ne, ci să discutăm la masa de tratative.

.....

(După ședința din 3 martie a.c.)

Atunci mi se pare voi ați luat hotărîrea să aflați dacă se publică ceva.

(La ședința din 4 martie 1964).

Interesant cum pun ei chestiunea : divergențele dintre noi și Uniunea Sovietică, și dintre noi și tov. Hrușciiov. Este o nuanță.

Tov. N. Ceaușescu :

Aici nu s-a prins un lucru. Liu Sao-tzi a spus că Stalin a avut totuși curajul și înțelepciunea să recunoască unde a greșit.

Tov. E. Bodnăraș :

Se spune lucrul acesta mai departe.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej :

(Referitor la declarația din 1956 ...)

Este rezultatul publicării aceluși document cu privire la relațiile nejuste dintre țările socialiste. Noi n-am reținut atunci acest lucru. Va trebui să vedem și celelalte declarații, pentru că ele există.

.....
Hrușciiov ne-a spus nouă aici despre discuția aceasta cu chinezii, dar nu ne-a spus că a avut discuții cu Prezidiul. Atunci relațiile erau bune între PCUS și PC Chinez. Si în presă se spunea : PCUS și PC Chinez. Era împărțită, cum s-ar zice, răspunderea politică.

.....
(In legătură cu evenimentele din Ungaria)
Si noi ne-am oferit atunci să ajutăm.

.....
(In legătură cu Memorandumul chinez și aprecierea din Declarația din 1960 asupra Congresului al XX-lea al PCUS)
Noi acum auzim de toate acestea. Si metoda aceasta de a avea întâlniri între două părți și a se face concesii, încă arată ceva. Aceasta este o metodă de care nu ne-am eliberat încă.

.....
(In legătură cu Consfătuirea din 1960 de la București)
Noi ne-am sfătuit atunci chiar cu chinezii; o noapte am stat cu ei de vorbă.

Eu atunci am fost președintele certei.

.....
Chinezii încă nu aveau atunci acele broșurele editate sub auspiciile revistei "Problemele păcii și socialismului". Un număr mare de articole antichineze în diferite limbi și tocmai în timpul când delegația noastră discuta acolo, erau răspândite în întreaga lume.

Tov. E. Bodnăraș :

Ei nu aveau încă aceste broșuri, pentru că altfel ni le-ar fi servit.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej :

Ei să țipe și să te înjure și tu să taci ? Cum spun chinezii : înseamnă că nu constituie o greutate pentru ei și atunci hai să-i dăm drumul la polemică.

(La ședința din 5 martie 1964).

Dacă observați toate problemele au fost axate pe încetarea polemicii.

Eu sînt convîns că toți ar fi urmat un asemenea apel pentru încetarea polemicii publice.

(In legătură cu oprirea publicării articolului în revista "Problemele păcii și socialismului").

Dar nu le-ați spus cu cîtă trudă s-a obținut lucrul acesta. Cum se uitau cu toții la Zaharescu ca la un ciumat; cîte întrebări i se puneau : Dar este posibil, toate partidele au dreptul să publice orice.

Fapt este că broșurile acelea s-au publicat în tot timpul cît delegația noastră era la Pekin.

Nu prea corespunde grupul de partide propus, pentru că francezii, după părerea noastră, nu prea au condiții.

Lor nu le plăcea cînd se amestecau alții în treburile lor. Este de presupus că nici ei nu se vor amesteca în treburile altora.

La început au spus că polemica bucură pe dușmani și aduce daune. Acum spun : Ați vrut polemică, iată vă dăm polemică.

Așa este cu mărimile acestea, este greu pînă le stîrnești, pînă la pornești, dar după aceea este greu să le mai oprești.

31 martie 1964

(La ședința din 6 martie 1964)

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Nu este nici o piedică dacă Bulgaria vrea să se alipească de Uniunea Sovietică. Abia mai tîrziu ne-am dat seama ce este cu alipirea aceasta.

Dă, foarte bine, hidrocentrala de la Porțile de Fier va da un curent ieftin și încă ce ieftin.

Este un fapt istoric că iugoslavii constituiau un pumnal în spatele alianței. Acesta este un moment foarte interesant.

Iugoslavii au început lupta cu nemții mult înaintea celorlalți.

Tov.Gh.Gaston Marin:

Încă din toamna anului 1940.

12

- 9 -

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Si cînd mașina de război - Germania - era foarte puternică, Primele ciocniri ale Germaniei au fost cu un popor care nu suporta jugul.

(In legătură cu agricultura iugoslavă)

După cum chinezii au făcut comune populare.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Si chinezii la început au avut forme mai inferioare.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Iugoslavii stau mai bine ca polonezii în agricultură.

....

Tov. Leontin Sălăjan:

In legătură cu autoconducerea muncitorească Hrușciov nu a spus că este cea mai avansată formă de organizare, ci că merită să fie studiată.

...

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Cînd l-au auzit pe tovarășul Bodnăraș, chinezii or fi spus: acesta vine direct de la Belgrad!

...

Nici chinezii nu spun că în Declarație scrie că Iugoslavia nu este țară socialistă.

Tov. Emil Bodnăraș:

In Declarație n-am dat nici o calificare, însă chinezii și Hrușciov s-au înțeles să nu'ridice această problemă.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Ei spuneau că s-au înțeles cu sovieticii ca în Declarație să nu se scrie nici că este socialistă, nici că nu este socialistă, în schimb niciodată să nu se spună că Iugoslavia este o țară socialistă.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Vați înțeles voi, apoi dați-ne voie să vă criticăm, de ce nu ne-ați spus și nouă. Uite cum doi mari se pot înțelege și apoi pun pe seama celorlalți nu știu ce. La momentul potrivit exact așa să se spună.

Tov. Chivu Stoica:

Chinezii spuneau așa: In legătură cu Iugoslavia noi ne-am înțeles cu sovieticii ca în Declarație să nu trecem nici că este țară socialistă, dar nici că nu este țară socialistă, însă

niciodată să nu spunem că ea este țară socialistă. Totuși Hrușcirov numai la câteva ore după semnarea Declarației, la banchet, a spus că Iugoslavia este țară socialistă.

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Trebuie să le spunem: cum v-ați putut voi înțelege, de ce nu ați spus la Consfătuire acest lucru? Nu se poate așa. Noi ne-am purtat cinstit și corect și de aceea cerem la toți să se poarte așa.

...

Între cine există divergențe, între noi și Uniunea Sovietică. Asta este altă chestiune. Am crezut că există divergențe între noi toți și Uniunea Sovietică. Se vede că există mai multe categorii de divergențe.

Cel mai mare lucru care trebuie să-l reproșăm este că au ascuns, s-au înțeles între ei.

Tov.Nicolae Ceaușescu:

Asupra acestor probleme ei au căzut de acord cu Hrușcirov, însă Hrușcirov și-a luat o serie de angajamente pe care nu le-a respectat.

Tov.Alexandru Bîrlădeanu:

Cînd Hrușcirov spunea: eu, voi - era bine, însă cînd Hrușcirov a spus numai "eu" - nu mai este bine.

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Unde era aprecierea aceasta a lor că ei au adoptat o apreciere făcută de sovietici și că - culmea - după ce sovieticii au făcut această apreciere, au revenit asupra ei, în timp ce noi ne-am luat după ei.

Tov.Nicolae Ceaușescu:

Tovarășul Bodnăraș a spus că PCUS a dat apreciere Programului UCI, însă ei pretind că chinezii au dat această apreciere.

Tov.Emil Bodnăraș:

Noi am avut două documente: am avut copia scrisorii lui Hrușcirov către PCC și răspunsul lui Mao Tze-dun la această scrisoare din aprilie 1958. Chinezii hotărîse să trimită delegație la Congresul UCI. Hrușcirov a făcut un demers în care făcea aprecieri asupra Programului și arăta că sovieticii nu mai trimit delegație, dîndu-le de înțeles chinezilor ca nici ei să nu trimită. La acest demers Mao Tze-dun răspunde: am primit scrisoarea dv. și noi socotim că nu mai trebuie să trimitem o delegație, ci să ne limităm numai la observator.

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Aici trebuie precizat că atunci când s-au dus discuții asupra Iugoslaviei, dînsii s-au înțeles să nu se dea formularea că este sau nu este o țară socialistă, dar între ei s-au înțeles că nu este țară socialistă.

Tov.Emil Bodnăraș:

Chinezii au făcut un compromis cu sovieticii, iar în Declarație a rămas așa cum cunoaștem. Chinezii intenționau să se treacă în Declarație că Iugoslavia nu este țară socialistă și trebuie scoasă din evidența comunității socialiste. Cu acest lucru era de acord și Kozlov și Hrușciov, dar s-au înțeles să nu se treacă în Declarație nici că este socialistă, dar nici că nu este țară socialistă, însă niciodată să nu se spună că este țară socialistă. Deci ei au căzut de acord. Ei spun că a doua zi, la masă, Hrușciov a declarat că Iugoslavia este țară socialistă.

Tov.Nicolae Ceaușescu:

Hrușciov ne-a spus că la Consfătuire Mao Tze-dun a stat de vorbă cu iugoslavii și le-a spus: nu-i nimic dacă nu semnați acum, o să semnați mai tîrziu. O să se spered puțin gazdele, dar nu-i nimic.

Tov.Emil Bodnăraș:

Hrușciov trebuia să facă uz de asemenea documente.

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Interesant este că chinezii au răspuns la scrisoarea sovieticilor. Hrușciov, în numele Prezidiului, a scris chinezilor o scrisoare în legătură cu Congresul UCI și îi anunța că ei nu mai trimit delegație acolo. La scrisoarea aceasta răspunde Mao Tze-dun, tot în numele Prezidiului lor, că și ei socotesc că nu mai trebuie să trimită delegație acolo. Deci aici chinezii s-au aliniat la ceea ce spunea Hrușciov. De aici reiese cu atît mai mult că toată caracterizarea a fost făcută de sovietici și ceilalți s-au aliniat.

Compromisul între ei a fost la Consfătuire cînd s-a pus problema: Iugoslavia este sau nu este țară socialistă? Chinezii au insistat să se treacă că nu este țară socialistă, însă pînă la urmă au ajuns la înțelegere cu sovieticii să nu ne referim în Declarație nici că este, nici că nu este țară socialistă, rămînînd formularea pe care o cunoaștem în Declarație.

Chinezii au tot temeiul să se pronunțe în felul acesta în baza compromisului care a intervenit între ei și sovietici pe seama Iugoslaviei. Cum poți să zici după aceasta ce poțtești? Când aude pe Hrușcirov la banchet că totuși Iugoslavia este țară socialistă, sigur că pe celălalt îl uimește. Chinezii au înțeles compromisul că și Hrușcirov este de acord cu ei că Iugoslavia nu este țară socialistă.

...

Ce rigiditate, ce lipsă de bună voință se observă în tratarea conținutului lucrurilor, te duci după sentimente, după pornirea care o ai, aș spune o pornire primitivă față de un stat, față de un popor. Aceasta este consecința compromisului.

Eu am simțit că aici este ceva compromis când am fost la Moscova. Am observat o discuție între Suslov și chinezi și am atras atenția lui Hrușcirov că nu îmi este clară această discuție.

Tov. Petre Borilă:

În comisie, după ce s-a discutat o lună de zile în plină contradicție, s-a făcut o pauză și după pauză atât chinezii cât și sovieticii au spus: sîntem de acord să rămîna așa.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Se vede că în pauză s-au înțeles între ei. Mie mi se pare că atunci când am vorbit cu Hrușcirov m-am referit la această înțelegere!

Tov. Petre Borilă:

Apoi a urmat aproape o lună de zile Consfătuirea și atunci la fel dintr-odată s-a ajuns la acord.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Acesta este rezultatul muncii în doi, în culise.

Chinezii au tot dreptul să pretindă la ceea ce au făcut concesi.

Este clar că și sovieticii au fost de acord că Iugoslavia nu este țară socialistă.

Tov. Emil Bodnăraș:

Se vede clar cât de departe merg relațiile bilaterale.

...

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Aici intervine jocul de interese prin faptul că Iugoslavia joacă rolul de sfătuitor, de lider al țărilor neangajate. Acolo s-au întâlnit cu chinezii și chinezii au spus: uite mă întâlnesc cu revizionistul. Accentul acesta de duritate al chinezilor față de Iugoslavia tocmai de aici pornește.

Ceea ce spuneți voi că Mao Tze-dun a spus iugoslavilor la Consfătuire era tocmai o atitudine de înțelegere față de poziția iugoslavă.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Chinezii nu i-au criticat pe iugoslavi nici la Consfătuire și nici după aceea.

...

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Vedeți o parte pozitivă aici: să așteptăm 10-20 de ani, fiți vigilenți, observați unde duc lucrurile. Avem păreri deosebite între noi, să fie așa și viața va demonstra.

Este interesant totuși.

...

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Asupra problemei iugoslave am avut o discuție în mașină cu U Siu Ciuan. Acesta a fost ambasador în Iugoslavia mai mulți ani.

U Siu Ciuan la un moment dat îmi spune: "Problema iugoslavă noi o împărțim în două perioade: În primii cinci ani după eliberare noi am avut relații bune cu Iugoslavia. Eu am fost ambasador acolo. Noi am căutat să apropiem Iugoslavia și lucrurile mergeau bine. Trebuie să spunem că în această perioadă iugoslavii au încercat să ne ațîțe împotriva Uniunii Sovietice. Desigur, noi nu ne-am lăsat ațîțați împotriva Uniunii Sovietice, dar după congresul lor din 1958, și îndeosebi din 1959 ei au început să se îndrepte împotriva noastră și să treacă mai mult spre Uniunea Sovietică și de aici a început răcirea relațiilor dintre noi".

De aici reiese că chinezii au căutat să atragă Iugoslavia de partea lor.

Tov. Emil Bodnăraș:

Si că Iugoslavia se ferea de baghetă.

Tov.Nicolae Ceaușescu:

El mai mi-a spus: Noi am discutat asupra celor spuse de voi în legătură cu Iugoslavia și n-am avea nimic împotriva dacă iugoslavii ar spune că Programul lor nu are valabilitate internațională și ar fi valabil numai pentru țara lor. Sigur că este o problemă internă a lor felul cum ei construiesc socialismul, dar în momentul când recomandă această linie și altor țări, sîntem obligați să luăm poziție.

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Dar nu i-ai spus: dar dacă iugoslavii v-ar recomanda Programul lor, voi o să-l luați?!

Tov.Nicolae Ceaușescu:

Eu am discutat mult cu el și i-am spus că nimeni nu este obligat să folosească în activitatea sa o anumită linie pe care o folosește în construirea socialismului un partid sau altul și că noi sîntem împotriva ca cineva să impună acest lucru.

Si chinezii au spus: mai sînt lucruri care și noi le studiem în legătură cu Iugoslavia, nu le cunoaștem pe toate, dar poziția noastră depinde și de felul cum iugoslavii vor acționa în viitor.

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Toate aceste chestiuni să fie trecute pe o notiță, separat.

...

(În legătură cu întrebarea pusă de chinezi, referitor la poziția noastră față de exploziile nucleare chineze în viitor)

Tov.I.Gh.Maurer:

Hrușcirov a spus că nu se va opune experiențelor nucleare chineze.

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Chiar dacă ar fi spus tov.Maurer: ne opunem! Cu ce? Cu un oftat. Si noi dacă am avea o bombă atomică, am exploda-o și noi, dar unde?

(Sedința din ziua de 7 martie 1964)

(În legătură cu poziția noastră în CAER)

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

În fond Uniunea Oțelului și Cărbunelui nu are nimic socialist în ea.

...

Avea dreptate Hrușciov cînd spunea: vreți să-i aduceți în CAER, să aveți aliați și să ne puneți în minoritate?!

Rezultă că ei vor să intre în CAER?

Tov.I.Gh.Maurer:

Da, ei sînt de acord.

Tov.Alex.Bîrlădeanu:

Noi putem face o surpriză acum în aprilie la Comitetul Executiv al CAER, să spunem: ce atitudine ia Comitetul Executiv în această problemă ca s-o putem raporta Consfătuirii primilor secretari?

Tov.I.Gh.Maurer:

Chinezii au spus că vor să participe la o organizație creată pe baze noi, nu ca observatori.

...

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Chinezii vor parcă cu tot dinadinsul ca partea cealaltă să publice materialele plenarei, să le dea riposta. Parcă le-ar face o mare plăcere, o mare cinste să le dea riposta.

...

Ei au făcut o statistică a tuturor materialelor polemice care le-au publicat ceilalți. Să vedeți ce greu este să discuți în aceste condiții. Ce, vreți să nu răspundem la toate acestea, aceasta este lipsă de egalitate, noi sîntem pentru principiul egalității! Aici a fost o ofensivă puternică, erau enervați.

Tov.Emil Bodnăraș:

Erau aprinși.

...

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Vedeți cum spun chinezii, nu trebuie făcut o tragedie din polemica publică, nu o să cadă cerul ... Este interesant.

...

Caută, provoacă ca ceilalți să execute ceea ce au promis.

...

(Cînd chinezii spun că trebuie să ne supunem adevărului) Numai să nu confundați adevărurile. Ca să vedeți ce logică încurcată.

Tov.Emil Bodnăraș:

Sînt două logici deosebite.

Tov.Nicolae Ceaușescu:

Cînd o să auzim și ce a spus Hrușciov, o să ne dăm mai

bine seama care este cauza divergențelor.

...

Tov.Nicolae Ceaușescu:

Inainte de a primi scrisoarea de acasă, noi am avut o discuție luni și ne-am înțeles ca totuși să mai discutăm cu ei, să mai repunem încă odată problema, să mai încercăm. Chiar dacă o nouă discuție cu ei nu va da rezultate, totuși să se vadă că preocuparea noastră nu este vizita, ci găsirea unei soluții pentru încetarea polemicii.

Tov.I.Gh.Maurer:

Si atunci s-a hotărît ca tov.Ceaușescu să ceară să stea de vorbă cu un membru al delegației chineze căruia să-i arate că am mai primit și alte vești de acasă în legătură cu atitudinea altor partide privind încetarea polemicii, să le mai înprospăteze cele înfățișate de noi și dacă față de această situație chinezii mai socotesc că este cazul să mai aibă loc o ședință pe această temă, să hotărască ei, iar dacă socotesc că nu este nimic de modificat în atitudinea lor, să nu mai aibă loc încă o ședință.

Discuția a avut loc cu Pîn Cijen și după această discuție partea chineză a convocat din nou o ședință. Era o nouă formă de politețe pentru a nu lăsa impresia că am cerut o nouă ședință și ei nu aprobă, deși s-au situat pe aceeași poziție.

Acum o să ascultați conținutul convorbirii tovarășului Ceaușescu cu Pîn Cijen.

(Tovarășul Păcuraru Andrei dă citire stenogramei)

...

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Dacă sînt 2000 de articole prin care chinezii au fost atacați, pot eu să spun că sînt numai 100. Sînt 40 de partide care au luat hotărîri, rezoluții prin care i-au condamnat pe chinezi ...

Tov.Nicolae Ceaușescu:

Plus 8 partide care au publicat articole polemice.

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Pe toate le-au notat cu cea mai mare minuțiozitate ca să vină să spună: ce vreți, am fost atacați, să nu răspundem n-ar fi drept. Au poate credeți că toți aceștia își vor face autocritica, vor spune că n-au procedat just?! Atunci, sigur, ce putem să răspundem. Nici cei ce au scris cele ...

și nici cele 42 de partide care au luat diferite hotărâri nu ne-au spus că sînt gata să ia hotărâri de anulare. Din stenogramă se vede că nici tovarășii noștri n-au avut ce spune și au ascultat numai.

...

Interesant, că le-au putut număra că sînt 2000 de articole.

Tov. Alex. Bîrlădeanu:

Chinezii au la Moscova 12 oameni care nu fac altceva decît citesc presa sovietică și ascultă emisiunile de radio.

Tov. Gh. Gaston Marin:

Nu duc lipsă de forță de muncă.

Tov. Emil Bodnăraș:

Eu cred că ei au evidența și celor care n-au vorbit nimic împotriva lor, ci doar s-au uitat strîmb!

(De ce nu l-ați oprit pe Hrușciov să nu ducă polemică ...)

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

De ce nu le-ați spus: cum puteam să-l oprim noi, el era la tribună!

...

De unde știu chinezii că Hrușciov i-a spus lui Adenauer că îi este teamă de chinezi? Aici poate să fie și o intrigă, nu sînt mulțumiți cu ceea ce este, dacă se poate chiar să se ajungă la ciocniri militare.

...

Ce bine ar fi fost dacă sovieticii în loc de plenară ar fi făcut o discuție sinceră cu chinezii, i-ar fi înmuiat pe chinezi, sigur fără să se renunțe la pozițiile principale.

Tov. Petre Borilă:

Un lucru este cert: chinezii nu au încredere în Hrușciov.

(ultima ședință cu chinezii)

...

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Acestea au fost indicațiile date de noi, ca la sfîrșit să se vadă clar poziția noastră.

...

Tov. Alex. Bîrlădeanu:

Vedeți cum pun chinezii problema: să nu spuneți nimic nici de coexistență pașnică și nici despre altceva. Să nu se mai ridice nici o problemă în care există divergențe.

...

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Chinezii amestecă lucrurile juste cu cele ~~le~~ nejuste.

...

Este interesant că în a doua parte a discuțiilor, deși la prima vedere arată că sînt în ofensivă, ei caută să-și apere punctul lor de vedere, sînt în defensivă.

...

Ascultați, tovarăși, ce spune Mao Tze-dun. Eu am atras atenția și lui Hrușciiov că trebuie să înțeleagă că psihologia acestor oameni, să înțeleagă în ce condiții și în ce loc acționează acești oameni. Dacă vrei să discuți cu un comunist chinez, nu trebuie să-l confunzi cu un comunist din Europa.

...

După cum se vede lucrurile nu s-au înrăutățit din 1960, ci mai înainte. ...

Tov. Alex. Bîrlădeanu:

Aici este o ironie, în sensul că dacă li dă flota Uniunii Sovietice China va fi cotropită și Mao Tze-dun va fi înlăturat.

...

Tov. Emil Bodnăraș:

Mao Tze-dun spune că dacă u-ar fi polemică, am putea avea noi această atitudine independentă?

...

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Este a treia oară cînd tovarășul Maurer subliniază că n-am fost trimiși de nimeni în China, ci pe baza concluziilor noastre proprii, lucru dictat de conștiința noastră. Foarte bine a făcut că a arătat acest lucru.

...

Tov. Emil Bodnăraș:

Kan Sen a tăcut tot timpul, numai la convorbirea cu Mao Tze-dun a vorbit.

...

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Se vede o unitate perfectă între ceea ce a spus delegația chineză și ceea ce spune Mao Tze-dun. Este același lucru într-o formă concentrată.

...

Este un adevăr acesta că noi am fost pentru polemică!

Tov. Emil Bodnăraș:

Însă nu este adevărat că i-am criticat pe nume.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

De fapt noi ne-am exprimat regretul că se continuă polemica publică.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Cînd v-a întrebât: dar voi ce sînteți? Trebuia să-i spuneți: mijlocași.

...

Tov. I. Gh. Maurer:

După întrevăderea cu Mao Tze-dun a urmat o masă unde n-au fost nici un fel de discuții.

În Coreea noi n-am făcut altceva decît să repetăm toate aceste lucruri care le-am spus și chinezilor.

În ce-l privește pe Kim Ir Sen, din tot ce a spus nu poți să-ți dai seama de nimic. Zice, noi sîntem împotriva polemicii publice, ca după ce am plecat să publice materiale polemice.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Să facem o pauză de 10 minute. (toți tovarășii sînt de acord.)

După pauză

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Se poate spune că am avut cu ei o discuție sinceră, deschisă și cuprinzătoare.

Tov. Alex. Bîrlădeanu:

Și cu un efect: și-au dat seama că nu ascultăm nici de bagheta lor.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Lucrurile s-au desfășurat așa cum a fost stabilit de acasă. Sigur, nu se putea să eliminăm cu totul problemele de fond, ele trebuiau cel puțin atinse. Foarte just s-a spus că noi nu ne-am dus să discutăm lucruri de fond. Foarte bine că i-am ascultat că au apărut un șir de lucruri noi de care pentru prima dată am luat cunoștință, unele lucruri chiar mai intime. Această întîlnire este foarte folositoare din acest punct de vedere, ne-am dat seama mai bine cum au evoluat, cum s-au ascuțit lucrurile din ce în ce mai mult. Probabil că nici n-au spus ei totul, mai au încă rezerve pe care le țin. Discuțiile au confirmat pe deplin evaluările făcute de noi înainte.

Tov. Alex. Bîrlădeanu:

Problemele se vor mai complica puțin dacă chinezii fac bomba atomică.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Eu mă îndoiesc de acest lucru. Am altă apreciere. Consider că din moment ce au ajuns la înțelegere cu Franța, trecînd la schimbul de ambasadori, China va intra într-o etapă nouă. Sigur că De Gaulle are interesele sale, interese legate de voiajul lui Ciu En-lai, avînd în vedere declarațiile acestuia aici, colo. În orice caz China și Franța s-au hotărît să joace rolul de mari puteri pe plan mondial, să nu mai stea în umbra nimănui. China de aceea a pornit la lărgirea relațiilor azi cu Franța, are relații diplomatice, oficiale cu Anglia, are relații neoficiale dar care se exemplifică cu alte țări, aceste relații ei sînt dispuși să le înmulțească. Asemenea tendințe se văd și din partea cealaltă, din partea țărilor capitaliste, nu mai vorbesc de așa zisele țări neangajate, nealiniate, indiferent cum se vor numi ele.

Viața dovedește cît este just ceea ce spun ei și consider că asta îi ajută pe chinezi în mod realist să pășească la relații normale, inclusiv participarea lor la ONU, cu toate declarațiile lor. Ei vor să fie chemați la ONU cu muzică și cu flori.

Cînd s-a pus problema ce va face Franța cu Cian Kai-și, desigur Franța și-a făcut socotelile sale, acest lucru l-au înțeles și chinezii și a reieșit că parcă ar exista o anumită înțelegere între Franța și China. În realitate a fost o înțelegere dar nu o înțelegere totală în sensul părerii exprimate de chinezi și nici în sensul părerii exprimate de francezi. În realitate pe chinezi nu i-a deranjat cu nimic legăturile Franței cu Cian Kai-și și nici n-au protestat împotriva acestui lucru. Se vede clar dorința Chinei de a-și lărgi relațiile și contactele cu alte țări.

Ce spun chinezii acum? Am fost ținuți în afară, am admis aceasta; am trăit în umbra altora, am admis, dar acum vrem să ne luăm rolul. Si vor avea relații cu cea mai mare parte din țări. Nu este exclus ca și în atitudinea SUA să se producă schimbări.

Tările capitaliste văd în înrăutățirea relațiilor dintre China și Uniunea Sovietică fondul lucrurilor. Ei au așteptat de mult acest lucru, au dorit și doresc aceasta și ar fi niște proști să nu dorească. Lucrurile se desfășoară în această direcție.

Socotesc că China, lărgindu-și relațiile în continuare în sensul celor realizate cu Franța, va trebui să se îngrijească să nu le strice, ci dimpotrivă să le consolideze. De aceea și în problema păcii, coexistenței pașnice nu se poate să nu-și modifice poziția. Deja au apărut formulări diferite de pînă acum în ce privește frontul antiimperialist. Chinezii spun așa: toate popoarele, inclusiv popoarele din țările capitaliste dezvoltate uniți-vă într-un front comun cu popoarele de curînd eliberate împotriva dușmanului numărul unu al popoarelor - imperialismul american. Aceasta este ultima lozincă pe care ei au lansat-o.

În prezent Japonia caută să se elibereze cît mai curînd de tutela americană; Franța trebuie sprijinită că manifestă independență față de imperialismul american; Italia și Germania Federală vor simți nevoia să se elibereze de imperialismul american - Acestea sînt planurile pe baza cărora acționează chinezii. Azi am luat legături cu Franța, mîine cu Italia, Japonia, R.F.G., nu trebuie să ne grăbim.

China este o mare piață. Noi trebuie să vedem ce posibilități reale sînt pentru toți ceilalți în ce privește piața chineză. Toți văd în China condiții prielnice pentru afaceri minunate. Japonezii consideră această zonă ca tradițională și firească pentru ei. Toți își dau seama că metodele și mijloacele din trecut nu mai sînt valabile pentru a transforma China într-o rezervă de materii prime și în același timp într-o piață de desfacere. Nu mai este China din trecut, căreia cu forța armelor să-i impună să devină o sursă de materii prime. Noi trebuie să facem o examinare mai adîncă asupra acestor probleme.

Consider că China a trecut într-o nouă etapă a activității sale. Ea este hotărîtă să joace rolul unei mari puteri, nu va mai accepta să trăiască în umbra nimănui din acest punct de vedere. Ea consideră că poate să joace rolul de mare putere prin faptul că lumea a ajuns să judece că orice măsură s-ar lua, fără China nu are nici o valoare. Așa se pronunță cercuri din ce în ce mai numeroase și după părerea mea, se pronunță rațional. Nimeni nu poate să considere că în viitor China nu va poseda ceea ce astăzi posedă SUA, Anglia, Franța, Uniunea Sovietică, chiar dacă nu se poate pune semnul egalității între China și SUA, între China și Uniunea Sovietică din punct de vedere al posibilităților materiale, economice, tehnico-stiințifice.

Voi ați vizitat acolo o expoziție. Ați văzut lucruri interesante și nu întîmplător a dezvoltat electrotehnica. Poporul

chinez este un popor migălos, perseverent, conștiincios, îndemnatec. Ei au spus - și ceea ce au spus nu este o laudă - că vor ajunge să facă lucruri de care unii se tem. Cea mai mare teamă a imperialiștilor americani este că China va ajunge să explodeze bomba atomică. Nu văd de ce trebuie noi să ne înspăimântăm de acest lucru. De ce s-o condamnăm pentru acest lucru? De altfel nici Hrușcirov și nici SUA nu ar putea împiedica dacă China dorește să aibă bomba atomică. Având mijlocul acesta, nu văd că în lume s-ar crea un pericol mai mare decât este astăzi. Tocmai datorită faptului că Uniunea Sovietică deține bomba atomică, SUA, Anglia, Franța își dau seama de pericolul care există. Eu cred că nu este nici un motiv să ne speriem de acest lucru.

Pe ce temei să le atribuim chinezilor că ei vor război? Numai pentru că au avut loc ciocniri între China și India? A căuta cine este de vină, ^{sau a afirma} că de vină este numai China, n-ar fi just. Noi am fost în India și am văzut ce belicoși sînt, ce îngîmfați. Ce, numai cu China au avut ei probleme de graniță? Dacă am considera că indienii aceștia ar umbla numai cu ramura de măslin, ar însemna să fim naivi. Ați văzut în India ce milităroși sînt, ce grozavi. Dar ce, forța constă numai în turbane, voi vreți să ne măturați? Ia să vă tragem noi una. Indienii s-au văzut nevoiți să dea înapoi și acum chinezii înclină să rezolve acest diferend cu India. Acum probabil, este numai un gînd, ei nu au declarat, ceilalți consideră că diferendul cu Uniunea Sovietică este mai grav, mai grav decât cel cu India. Așa judecă eu, poate greșesc.

Fapt este că China nu mai vrea să trăiască în umbra nimănui, vrea să joace rol de mare putere, să-și spună cuvîntul în problemele mari ale omenirii, că este hotărîtă să aibă ceea ce au sovieticii, americanii, englezii, francezii. Dar de ce să fim împotriva?

Tov. Leontin Sălăjan:

Poate în curînd o va avea și R.F.G.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Astăzi e mai greu. Însă în ziua cînd China va fi chemată să-și spună cuvîntul asupra problemelor vitale ale lumii, nu văd de ce trebuie să vedem în ei niște aventurieri, și să-i tratăm ca atare. Ar însemna să simplificăm lucrurile - sînteți niște ciume, holere și nici nu merită să ne uităm la voi. Asta nu se poate.

Unii au considerat ca nepotrivită acțiunea noastră de a găsi o cale de încetarea polemicii. În orice caz este mai avantajos de a găsi un limbaj comun cu chinezii în ce privește lupta pentru socialism pentru care avem o bază comună, o ideologie comună de luptă antiimperialistă, anticapitalistă, chiar dacă ne deosebim în multe privințe în aprecierea lucrurilor. Chinezii spun că nu sînt de acord cu noi în ce privește coexistența pașnică cu imperialismul. Bine, dar dacă cu imperialismul nu avem coexistență pașnică, atunci cu cine, noi între noi? Si ei spun că sînt pentru coexistența pașnică, însă nu-mi dau seama ce vor oamenii aceștia. Nu vor coexistență pașnică, vor război, atunci de ce au încheiat înțelegere cu Franța? Trebuie mult mai adînc să analizăm problemele.

Eu consider că prin faptul că o lună de zile s-a încetat polemica publică, am obținut un armistițiu, acesta este un cîștig, un succes, aceasta a arătat că se poate sta de vorbă cu acești oameni, că atunci cînd există bunăvoință de a examina lucrurile în mod sincer, polemica se poate opri.

Lucrurile au ajuns la un așa ascuțit, la o așa învrăjbire, în așa rană adîncă și la așa o neîncredere, încît nu mai crede deloc unul în altul. Peste tot spun: nu avem încredere. Chinezii parcă țipau: ce cereți de la noi, nu este echitabil, ca și cum am fi fost porumbeii păcii lui Hrușciiov, parcă ar fi fost o delegație trimisă de PCUS și nu de partidul nostru. De cîteva ori au spus deschis acest lucru.

Consider că bine ați procedat voi acolo, în primul rînd că tov. Maurer a subliniat că acest demers este un rezultat al îngrijorării noastre, al conștiinței noastre. A fost bine că s-a insistat asupra acestui lucru pentru că ei credeau că este o capcană împinsă de Hrușciiov.

Trebuie totuși ținut seama că PCC reprezintă un popor de 700 milioane de oameni.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Si că are influență în întreaga Asie, nu numai în partidele comuniste și muncitorești, dar și în opinia publică. Excluderea Chinei din mișcare înseamnă izolarea unei jumătăți din omenire.

În chestiunea cu India, chinezii au spus așa: dacă indienii ne vor mai ataca vom chema la fața locului reprezentanți ai țărilor participante la Conferința de la Colombo și în prezența lor le vom da riposta cuvenită. Atunci va vedea cine sînt agresorii.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

În problema conflictului cu India, cred că a fost cel puțin o lipsă de tact din partea noastră.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Poziția Uniunii Sovietice i-a încurajat pe indieni.

Tov. Chivu Stoica:

Chinezii au spus că au dovezi certe că Dange este agent al lui Nehru.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Și noi am văzut că nu există deosebiri între Dange și oamenii lui Nehru.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Ei au spus că au documente din care reiese că Dange a spus care comuniști să fie eliberați din închisori și care nu.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Noi trebuie să ținem seama în aprecierile noastre de această mișcare efectuată de chinezi în ultimele luni; că luarea relațiilor diplomatice cu Franța este o cotitură de mare importanță realizată de China, bazată pe o apreciere justă. Acesta este un act realist din partea Franței și la asemenea momente vom mai fi martori. Așa cum imperialismul american nu poate să izoleze Cuba, s-o pună în carantină, cu atât mai mult nu poate fi izolată China. China mult timp a spus: o să vină ei la noi. Și într-adevăr au venit. Au fost căutați de Franța. Și trimiterea lui Podgornîi în Franța are o anumită semnificație; merită să mai reflectăm asupra acestei probleme. Atitudinea Franței are o mare semnificație. Văd în aceasta elemente de descompunere a NATO, văd în aceasta elemente de opunere față de SUA; zice, noi putem să ne ducem foarte bine politica în Europa și fără SUA; că avem mai mult de câștigat în această privință dacă ne vom duce singuri politica.

Sigur, Franța vrea să joace și ea rolul ei. De aceea a dat cu piciorul Angliei, s-o pună departe de Piața comună. Deci lumea va deveni din ce în ce mai îngustă, contradicțiile vor crește și chinezii nu fac altfel decât să folosească aceste contradicții.

Ultima lozincă dată de chinezi este altfel decât cea dinainte. Ei spun: popoare, ridicați-vă împotriva dușmanului vostru comun - imperialismul american, dușmanul libertăților ș.a.m.d. Cine sînt aceste popoare? Franța, Anglia, Japonia ș.a.

Nici nu se mai pune problema luptei de clasă. Deci toate popoarele din Europa, America Latină, Asia, Africa - toți să lupte împotriva imperialismului american. Ați reținut lozinca aceasta - front unic împotriva americanilor. Aceasta coincide cu acțiunile întreprinse recent cu Franța, Italia, Japonia, RFG.

Tov. Leontin Sălăjan:

Si cu Indonezia.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Aveau și înainte relații cu Indonezia.

China are nevoie mai mare de Franța, Italia, RFG, Anglia, Japonia decât cu țările neangajate. Ea caută legături economice și tocmai ce și aceștia caută. Uite de ce aceste manevre ale chinezilor din ultima vreme n-au avut ecou. Totuși dacă China va continua să atace Uniunea Sovietică, va trezi teama celorlalți față de China. Uniunea Sovietică nu poate fi eliminată așa cum încearcă chinezii. Aceste încercări vor eșua dacă bine înțeles Uniunea Sovietică va manifesta suplețe, abilitate. Eu sînt convins că nimeni altul nu va putea opri acest lucru decât această poziție rigidă a chinezilor.

Ce au realizat chinezii la conferința aceasta a țărilor din Asia și Africa? Nici japonezii și nici alții n-au putut să se alăture lor, toți au admirat și salutat atitudinea reprezentantului Uniunii Sovietice care a fost atacat, sigur minus partea aceea care cuprindea atacuri. Dacă s-ar proceda cu minte și să spună: de ce trebuie asta, de ce tulburați unitatea, toți o să sară să apere Uniunea Sovietică. Sigur, totul trebuie făcut cu minte, cu tact. Eu nu spun să tacă, dar să nu folosească limbajul celuilalt.

Chiar și în polemică, dacă chinezii caută scindarea, partea cealaltă bine ar fi să se mărginească la lucruri absolut principiale, fără a arunca invective ca troțkism, sectarism ș.a. Dacă nu, această polemică va degenera într-o ceartă, într-un scandal. Asta și urmăresc chinezii. Vezi cu ochii cum împing lucrurile în direcția aceasta.

Ce va fi în viitor? Pun ipoteza, o să avem o întâlnire, chinezii nu o să vină. Sau, să adoptăm ipoteza că ^{nu} și nu vor veni nici alții. S-ar împărți mișcarea în două. Câți sînt din aceștia și câți sînt din ceilalți? Dacă aduni China, Indonezia, Japonia și alții vezi câți sînt.

Tov.Nicolae Ceaușescu:

Chinezii contează și pe indieni. Ei chiar spuneau că în India lucrurile se vor schimba pînă în toamnă. Pînă în toamnă Dange va fi izgonit.

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Cel mai bine ar fi să se ducă unii la ceilalți, partidele frățești să lupte pentru întărirea unității în interior și să așteptăm și luna octombrie, așa cum propun chinezii. Altfel ruptura este ireparabilă.

Tov.I.Gh.Maurer:

Eu propun să nu se mai citească stenograma din Coreea. Din această stenogramă reiese că Kim Ir Sen a fost de acord cu încetarea polemicii, a fost de acord cu acțiunea noastră, ca după aceea să publice articole polemice. Se vede cît a fost de sincer. Și pe deasupra a reieșit clar că el nu este dispus să se bage în această acțiune.

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Dacă vom examina cu atenție lucrurile, vom ajunge la concluzia că lui Kim Ir Sen îi convine această ceartă, ascuțirea divergențelor, la fel cum le convine și albanezilor și iugoslavilor.

Tov.Chivu Stoica:

Kim Ir Sen a subliniat că și ei sînt nemulțumiți de sovietici pentru că sovieticii vor să domine.

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Să nu ne facem nici un fel de iluzii, coreenii sînt interesați să continue lupta între cele două mari țări. Ei din asta își fac socoteli meschine. Ei au avut de suferit și de pe urma unora și de pe urma altora.

Și eu sînt de acord, dacă tovarășii, consideră că este bine să trecem la lectura stenogramei cu sovieticii.

Tov.Leonte Răutu dă citire unei note de la Asociația Internațională a juriștilor cu privire la poziția chineză.

(tovarășul Păcuraru Andrei dă citire Stenogramei convorbirilor dintre delegația PMR și PCUS)

...

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Gata și epitetul - asta este teoria nebunilor.

Sovieticilor le-ar conveni să se producă sciziune în interiorul P.C.C.

...
Se vede cu ce superficialitate, cu ce simplitate
tratează lucrurile.

(În legătură cu afirmația tov. Hrușciov că a mai putut
apare materiale polemice undeva într-un raion al Uniunii Sovieti-
ce, fără ca el să cunoască)

Așa zic și chinezii, nu ei scriu articole polemice, ci
Jenminjibao și Hunți.

Tov. Păcuraru Andrei:

Asta este pe linia celor spuse la București: eu nu pot ști
tot ce se scrie!

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Exact ce spune și partea cealaltă.

Tov. Leonte Răutu:

În ultimul articol al chinezilor este un apel direct
la schimbarea lui Hrușciov din conducere.

...
Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Si noi ne-am pronunțat la timpul respectiv împotriva
comunelor populare, dar am făcut un lucru greșit. De ce ne-am
băgat noi în treburile interne ale Chinei? Nu trebuia să ne
amestecăm, după cum nici nouă nu ne place ca alții să^{se} amestece
în treburile noastre.

...
Măcar dacă ar recunoaște Hrușciov greșelile sale din
agricultură cu desțelenirea aceasta, cum a recunoscut Stalin.
Stalin în fața mea a recunoscut când am fost în Uniunea Sovietică
M-a întrebat câte gospodării colective am făcut și când i-am spus
câte avem, a zis: este prea repede, nu faceți cum am făcut noi.
Nu ne-a împins în grăbirea colectivizării agriculturii, de ce
să spunem că ne-a împins.

...
Si de ce credeți că Mao Tze-dun i-a dat lui Hrușciov
scrisoarea/
/lui Pîn De-huai? Tocmai că Pîn De-huai era unul din aceia pe
care Uniunea Sovietică conta. Nu întâmplător acesta a fost scos
și pus la muncă de reeducare. Sovieticii totdeauna i-au subapre-
ciat pe conducătorii chinezi, i-au crezut proști, dar nu sînt
chiar așa.

...
(În legătură cu calculele făcute de Mao Tze-dun privind
producția de orez ...)

Cum face el este bine, însă în cazul lui Mao Tze-dun du

mai este bine.

Tov. Gheorghe Apoctol:

Cum reacționa Hrușciov, cînd i-ați spus că chinezii doresc să se ia măsuri colective împotriva lor?

Tov. Emil Bodnăraș:

Stătea și asculta.

...

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Noi mai știm și altceva, știm că PCUS și PCC s-au înțeles pe chestiunea grupului care a fugit din Coreea și care se ridicase împotriva conducerii Partidului Muncii din Coreea. Ei se înțeleșese să-l determine pe Kim Ir Sen și colaboratorii săi apropiați să-i ierte pe aceștia și să-i reprimească în conducerea P.M.C. și să socotească că nu s-a întîmplat nimic, făcîndu-și chiar autocritica. Era un grup prochinez și un grup prosăvietic care au vrut să răstoarne conducerea P.M.C. Aceste lucruri le-am putut afla de la chinezi cînd am fost la Congresul al VIII-lea al P.C. Chinez și am primit invitație să mergem și în Coreea. Atunci am întrebat pe Mikoian și Ponomariov: ce credeți este bine, este potrivit să mergem acolo? Ei au spus: ar fi bine să vă duceți și chiar să luați poziție în legătură cu problema cultului personalității, deci împotriva lui Kim Ir Sen.

Am fost acolo și cînd am văzut că Kim Ir Sen este foarte iubit de popor, de la copii pînă la oameni bătrîni, toți îl iubesc, ne-am gîndit ce facem noi? Atunci am schimbat placa și ei au simțit acêst lucru.

Mai mult, aș atrage atenția că într-o discuție cu ambasadorul nostru, referindu-se la această situație, la încercarea PCUS și PCC - respectiv Hrușciov și Mao Tze-dun - de a-l răsturna pe Kim Ir Sen și colaboratorii săi, prin intermediul celor două grupări, Kim Ir Sen spunea: vedeți ce înseamnă să te duci cu mîna întinsă, să-i rogi să primești ajutor? Eram prin Europa după ajutor și uite acasă ce se întîmplă! Ce înseamnă ajutorul prietenilor mari, la ce ajutor te poți aștepta din partea lor.

Tov. Hrușciov a recunoscut față de noi că a făcut o greșală. Mao Tze-dun a recunoscut de două ori, noi nu i-am primit pe aceia și am respins ceea ce s-a întreprins împotriva noastră.

Si în continuare/spunea: Kim Ir Sen au țipat, am dat afară consilierii lor, n-am avut nici relații cu ei un anumit timp, dar acum avem relații bune și cu chinezii și cu sovieticii.

Kim Ir Sen acesta este foarte șiret, el a spus: aveți grijă, poate vor să vă ajute cum au vrut să mă ajute și pe mine.

De aceea spun, poate să fie o greșeală a mea, că Kim Ir Sen zice: lasă-i să se bată acești doi mari. Consider că aceasta nu este o atitudine tocmai principială și justă, ci o atitudine de interese meschine.

Am observat acest lucru și la iugoslavi, să se împace dar nu pe spinarea altora, pentru că din păcate se mai poate întâmpla și așa. Să vedeți ce complexe sînt relațiile acestea.

Ce poți să faci? Hrușcirov spune că Mao Tze-dun avea părerea despre Kim Ir Sen că este hitlerist!

Tov.Chivu Stoica:

Noi ne-am întîlnit cu Kim Ir Sen la Pekin și acolo spunea că scrisoarea chinezilor este o bună bază de discuții. Inșă el spunea: voi credeți în sinceritatea acestor propuneri?

Tov.Emil Bodnăraș:

Hrușcirov a spus că nu este suficient să crezi că polemica depinde numai de PCUS și PCC, marxism-leninismul este un bun al tuturor. Cei ce stau între acești doi mari nu au o poziție justă.

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Nu cred că așa a spus. Hrușcirov a spus: nu vreți voi polemică, dar lăsați-ne pe noi, nu ne închideți nouă gura.

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Tovarăși, să luăm o pauză pentru masă și apoi să continuăm. (toți tovarășii sînt de acord.)

după pauză

Tov.Emil Bodnăraș:

Hrușcirov spunea că dacă Tito ar fi fost numai prim secretar ar putea să spună că ieri a fost prost și astăzi este deștept, înșă este și președintele republicii. Probabil că Hrușcirov de aceea a luat și funcția de președinte.

Tov.Alex.Bîrlădeanu:

Eu n-am înțeles, Hrușcirov a spus ca în materialele de la plenară vor da o nouă apreciere Iugoslaviei?

Tov.Păcuraru Andrei:

Nu, la o nouă consfătuire.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

Sovieticii știu că noi am discutat la Belgrad chestiunea aceasta, că va trebui să reexaminăm aprecierile date în Declarație cu privire la Iugoslavia.

...

In legătură cu convocarea Comitetului Politic Consultativ, de fapt Ulbricht ne-a spus să răspundem direct la Moscova. Acum a venit o nouă scrisoare și spune de ce nu le-am răspuns. O să le răspundem.

Tov. Alex. Bîrlădeanu:

Tovarășul Hrușciov spune că imperialismul intră în legătură cu noi în mod deparat. El ar vrea să intre numai prin el.

...

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Dimineața cînd ne-am întîlnit cu Hrușciov ne-a spus: uite vreau să vă comunic două lucruri: In primul rînd, în ce privește consfătuirea Pactului de la Varșovia să se amîne pentru o dată care se va stabili ulterior. In al doilea rînd, că s-au hotărît să mai aștepte cu publicarea materialelor plenarei încă 10-20 de zile. Aceasta a fost esența discuției.

Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:

In legătură cu scrisoarea trimisă de Ulbricht. Este o scrisoare de cîteva rînduri prin care ne spune că nu a primit răspuns la scrisoarea lui anterioară, că toate partidele au răspuns, numai noi n-am răspuns. Cînd ni s-a comunicat despre întîlnirea aceasta a fost indicația lui să dăm răspuns direct Uniunii Sovietice. Ori, noi față de Uniunea Sovietică ne-am spus părerea. Acum cînd delegația a fost în Uniunea Sovietică de asemenea s-a discutat. Urmează totuși să-i răspundem și lui Ulbricht și să-i spunem că la indicația din scrisoarea sa noi am dat răspuns Uniunii Sovietice. Să-i spunem: n-am știut că trebuie să vă trimitem și dv.

Acum fac propunerea să ni-l trimită pe Leuschner să ne spună despre ce este vorba. Noi sîntem de acord să-l trimită oricînd.

Noi să-i spunem că acum, după primirea scrisorii, am ajuns la înțelegere cu tov. Hrușciov că se poate amîna ședința aceasta.

Tov. Emil Bodnăraș:

Să nu spunem nimic despre amînare. Asta e treaba lui

Hrușciov, să spună el...

Tov.Gh.Gheorghiu-Dej:

Propun să ridicăm ședința, iar în ce privește scrisoarea
mîine o să mai vedem. In principal noi sîntem de acord să vină
Leuschner. Este interesant să vedem ce vor.

Sedința s-a terminat la ora 17,00.

4.IV.1964

GE,MC/2 ex.